

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Marčnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 16. oktobra 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 123.

Pobiranje avtonomnih doklad na neposredne davke za leto 1929.

Občna pridobnina po bivšem avstrijskem zakonu o osebnih davkih, ki se pobira še do konca tekočega leta, je znosna. Osnovni davek te davčne vrste je za celo Slovenijo znašal v letu 1927 Din 1.501.995-30. Samo ta znesek je bil podlaga za pobiranje samoupravnih doklad. Trgovina, obrt in industrija, slednja, kolikor je za to davčno vrsto prihajala v poštev, je kljub visokim dokladnim odstotkom plačevala ipak zmagljive dajatve za občine in okraje.

Dosedanji položaj pa se z novim zakonom o neposrednih davkih bistveno poostri. Pridobnina ni več kontingentirana. Pobirana bo kot kvotitetni davek od dohodkov v gotovih odstotkih, ki znašajo 6 do 10% od davčne osnove. Po tej preureditvi bo donos novega davka v Sloveniji — po internih proračunih davčnih oblastev — dosegel Din 18.101.845—, torej povprečno 12-krat več nego dosedaj, pa bo s to celo vsoto podlaga za pobiranje samoupravnih doklad.

Ker dosegajo dokladni odstotki v večini občin in okrajev sedaj izredno višino, povprečno skupaj preko 200%, obstoji nevarnost, da bodo v bodočem letu morali trgovci, obrtniki in industriji plačati od svojih dohodkov samo za namene teh samouprav kar dvakratni na sebi večji osnovni državni davek. V takem primeru bi odstotek obremenitve za občino in okraj dosegel — po ustreznem ključu — za ta davek 12% do 20%. Opmnjeno bodi, da je odstotek odvisen od poklica obdačenca. Ker bo nov državni davek, ki je podlaga teh doklad, sam dosegel 8 do 22%, bi skupna obremenitev pri pridobnini

znašala 20 do 42% ugotovljenih letnih dohodkov.

Tako visoka obremenitev trgovine in obrtnosti v Sloveniji, ki se nahaja v težkem in mestoma v kritičnem položaju, je nemogoča. Splošne gospodarske prilike v Sloveniji niso ugodne. Zaporedno slabe letine so izdatno zmanjšale kupno silo našega kmetkega prebivalstva, ki je glavni odjemalec naše trgovine.

Posledice opešane kupne moči našega prebivalstva se kažejo vsled tega tudi v slabih kupčijah naše trgovine in obrti, ki bi brez izdatnih žrtev na škodo za gladek razvoj ne prenesla nove obremenitve v tako občutni obliki.

Spričo teh razmer je Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani naprosila oblastno samoupravo, da pri odobravanju občinskih in okrajnih proračunov primerno upošteva poudarjeno dejstvo in trgovino, obrt in industrijo, ki bodo plačevale novo pridobnino, zaščititi pred dajatvami, ki bi presegale zmagljivo plačilno zmoglost posameznih važnih panog našega gospodarstva. V ta namen naj oblastna samouprava odreče vsaj za prehodno dobo, dokler se ne prične pobirati po novem zakonu tudi zemljarina, ki bo tvorila s pridobnino vred glavno bazo za pobiranje samoupravnih doklad za občine in okraje, tudi v interesu potrebne pravične porazdelitve samoupravnih dajatev pobiranje višjih nego 25% doklad na to davčno vrsto. Navzlic taki omejitvi bo uspeh 25% doklade na pridobnino dosegel še vedno trikratno izmero dosedanjega plačila.

Francoz o zaključkih Praške gospodarske konference.

I. Poisson, generalni tajnik francoskih zadrug in francoski delegat na gospodarski konferenci v Pragi, se je o zaključkih te konference tako-le izrazil:

Pogajanjem mednarodne gospodarske konference v Pragi pripisujem prav tako kakor svoječasnim posvetovanjem in sklepom svetovne gospodarske konference v Ženevi največji pomen za bodočo orientacijo gospodarske politike. Sicer se je opetovano in na raznih mestih poudarjalo, da so imela lani v Ženevi sklenjena priporočila praktično le majhen uspeh, čeprav so jim številne vlade v uradni izjavah pritrdile. Mednarodna gospodarska skupnost je ostala nadaljna zahteva in čaka svoje uresničitve. Potrebno je pa tako dolgotrajno prizadevanje za doseg znižanja trgovskih ovir, dokler javno mnenje posameznih držav ne bo prišlo do spoznanja splošne potrebe in splošne koristnosti teh idej. Nahajamo se, če se smem tako izraziti, pred dvojno nalogo: pred moralno pripravo in pred pospešenjem praktične izvedbe. Vsak obeh teh ciljev je v enaki meri važen, ako ravno rad priznam, da je prvi cilj za širšo javnost v svojih zaključkih manj pregleden in se zdi zato morebiti večkrat nevhvaležen. To nas pa v našem prizadevanju ne sme motiti. Mi smo prepričani, da je ravno ta moralna prepojitve gospodarskega mišljenja z našimi idejami najbolj potreben predpogoj ter da se z ustvarjanjem priprave atmosfere približamo tudi uresničenju. Mi smo takorekoč »go-

spodarska vest sveta«, ki se oglasi tudi tedaj, kadar to, kar mora povedati, ne najde splošnega priznanja.

Tudi praška gospodarska konferenca je sklenila kakor svetovna gospodarska konferenca Zveze narodov v Ženevi vrsto resolucij, ki jih smatram za zelo dragocene. Najvažnejša med njimi se mi zdi zahteva po ustanovitvi mednarodnega pomožnega odbora pri mednarodni uniji v svrhu zbiranja gospodarskega materiala glede posameznih narodnih sekcij in pa zahteva po uresničenju mednarodnega gospodarskega protokola. Zlasti zadnje bi bilo največjega pomena. Skoraj vse bi bilo namreč doseženo, če bi se posrečilo vlade pregovoriti, da bi svojim parlamentom predložile v ratifikacijo vse sklepe, ki prihajajo iz organizma Zveze narodov, ter da bi hotele soglasno izjaviti, da v bodoče ne bodo sklenile nobenih trgovskih pogodb brez brez-pogojne klavzule o največji ugodnosti, da bodo vse pogodbe gospodarskega značaja, predložile tajništvu Zveze narodov, da ne bodo brez dogovora z državami, ki so protokol sopolpisale, izvedle nobenih carinskih poviškov ter da bodo sploh kakor hitro mogoče začele z znižanjem tarif.

Kot mož, ki stojim v praktičnem življenju in ki gledam nazaj na dolgo skušnjo, sem prepričan, da bo do izpolnitve naših želj preteklo še dosti časa. Veliko težkega dela bo treba še opraviti. Zato soglašam s predlogom, da Praški gospodarski konferenci, ki je bila mišljena kot enkratna prireditev, sledi sedaj, ko moremo zaključke in potrebe bolj natančno pregledati, drugo zborovanje, ki bo obravnavalo isti dnevni

red zato, da lahko nadaljujemo, kar smo začeli. Mi bomo še kar naprej pred vso javnostjo delali na spoznanje važnosti gospodarskega delovanja Zveze narodov. Kajti mi mislimo, da je pravilno razumevanje in izpolnjevanje gospodarskih pravil najvažnejši predpogoj in obenem jamstvo za dobro politiko, in mi imamo zaupanje, da bodo vlade naše spoznanje tudi praktično uporabile, v enaki meri, kakor imamo tudi zaupanje v našo moč in v naše delo, ki naj nam pomaga, da pripomoremo k hitrejšemu ozdravljenju Evrope.

Iz izjav Poissonovih zveni veliko zaupanje v boljšo gospodarsko bodočnost Evrope.

Reorganizacija finančne uprave.

V zvezi z izvajanjem novega zakona o neposrednih davkih, ki stopi v veljavo dne 1. januarja 1929, odnosno je glede uslužbenskega davka že stopil v veljavo dne 1. aprila 1928., se pripravljajo korenita reforma finančne upravnne službe.

Finančna uprava je sedaj neenotno urejena. Za neposredne davke poslujejo kot prva instanca davčna okrajna oblastva s podrejenimi blagajnami (davčnimi uradi), kot druga instanca pa delegacija ministrstva financ. Glede posrednih davkov je uprava veliko nezadovoljnejše urejena. V taksnih zadevah odločajo v prvi instanci davčni uradi in v drugi instanci ministrstvo financ. V trošarinskih zadevah pa si je ministrstvo tekom časa prilastilo skoro celo kompetenco tako, da se morajo celo odločbe finančnih ravnateljstev pred odpravo predlagati v odobrenje ministrstvu.

V kateri smeri se namerava finančno upravo reformirati, nam podrobneje še ni znano. Prodrle pa so v javnost vesti, da se namerava ustanoviti kot druge instance v celji državi 12 do 14 oblastnih finančnih direktij, od katerih bi bila ena, ki bi poslovala za ljubljansko in mariborsko oblast, v Ljubljani. Kot prva instanca naj bi poslovala sreske finančne uprave, ki bi davke odmerjale, pa tudi pobirale. Sreske finančne uprave bi se postavile v vsakem srezu, vendar bi pa ne bile vedno na sedežu sreza, ampak bi se upoštevala v prvi vrsti gospodarska središča v dotičnem srezu. Ali in v koliko se bo ta reforma nanašala tudi na posredne davke, ni mogoče doznati, dasi se ta možnost ne izključuje.

Na reorganizaciji finančne upravnne službe so gospodarski krogi živo zainteresirani. V finančno upravnem oziru je zahteva gospodarskih krogov za tem, da se izvede dekoncentriranje posebno v področju posrednih davkov in prenese reševanje zadev v drugi instanci na oblastne finančne direktije. Kumulacija poslov druge instance pri ministrstvu je radi neekspeditivnosti i za finančni erar, kakor tudi za prizadete stranke skrajno škodljivo. Gospodarski krogi so pa tudi zainteresirani na tem, da se po ukinitvi davčnih uradov postavijo sreske finančne uprave res na krajih, ki bi bile gospodarska središča okrajev, ki so v prometnem oziru dostopna, da se ne povzroči stranki, ki je prisiljena osebno poiskati si pri upravi katerihkoli informacij, preveč stroškov in prevelike zamude časa.

Bilo bi torej nujno želeli, da pritegnejo odločujoči faktorji k sodelovanju tako glede kompetence, kakor

glede sedežev novih uprav k sodelovanju gospodarske kroge. Popolnoma zgrešeno je, da se take zadeve obravnavajo brez zaslišanja gospodarskih krogov, ker si odločujoči faktorji nalagajo vendarle preveliko odgovornost na svoje rame, ako v teh važnih vprašanjih ne slišijo tudi onih, katerim naj nova preureditev v prvi vrsti služi.

ŽELEZNISKE OLAJŠAVE ZA PREVOZ VZORČNIH KOVCEGOV.

Generalna direkcija državnih železnic v Beogradu je odredila, da imajo legitimacije za trgovinske potnike, ki jih je predpisalo ministrstvo trgovine in industrije z naredbom pod št. 14.402/III. od 27. junija 1928, objavljeno v »Službenih Novinah« kraljevine SHS, št. 178 od 4. avgusta 1928, polno veljavnost tudi glede vsega, kar se nanaša na legitimiranje trgovinskih potnikov pri predaji za prevoz na državnih železnica pošiljk z vzorci, ker vsebujejo te legitimacije vse podatke, ki so bili predpisani v aktu generalne direkcije G. D. št. 47.898/28 od 9. julija 1928. O tem je obvestila generalna direkcija vse postaje ter kontrolno in vozovno osebje.

Obiščite
razstavo

TISK

50% popust na
železnica

Razstava se
zaključi v ne-
deljo 21. t. m.

ZA IZVOZ ČEVLJEV V AMERIKO.

Firma Vogue Leather Goods Corporation, 31. West th St. New York City, se je obrnila na naš generalni konzulat v New Yorku s prošnjo za informacije glede možnosti izvoza naših čevljev, zlasti damskih čevljev iz pletene kože, ki so tam dobro upeljani. Pod imenom »French shoes« in »Czechoslovakian shoes« zahtevajo se ponajveč ženski čevlji iz pletene bele kože z okraski iz laka ali z originalnimi narodnimi motivi. Ravnotako so dobri izgledi za ugodno plasiranje moških sandalov iz pletene kože. Čevlji morajo biti izdelani po ameriških merah, vsaki par mora biti zavrt v posebni škatli iz svetlega kartona ter oмотan v fini japonski papir, po 72 parov čevljev je spraviti skupaj v en zaboj za izvoz. Cene se morajo oferirati C. I. F. pristanišče New York. Za točnejše informacije se je obrniti na naš konzulat: Consulate General of the Kingdom of the Serbs, Croats and Slovenes, 1819 Broadway New York City, U. S. A.

Ljubljanska borza.

Tečaj 15. oktobra 1928.	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	22-7975	22-8575
Berlin 1 M.	13-5425	13-5725
Bruselj 1 belga	—	7-9167
Budimpešta 1 pengő	—	9-9354
Curih 100 fr.	1094-10	1097-10
Dunaj 1 šiling	7-9931	8-0231
London 1 funt	275-83	276-63
Newyork 1 dolar	56-83	57-08
Paris 100 fr.	—	222-40
Praga 100 kron	168-37	169-17
Trst 100 lir	297-21	299-21

Gospodarski odnošaji med češkoslovaško in Jugoslavijo.

V času, ko se vodijo pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med našo kraljevino in Češkoslovaško, so zanimiva izvajanja od češkoslovaške strani, ki jih je objavil v reviji »L'Europe Centrale« g. Jiří Hejda in jih v prevodu prinaša »Jugoslovanski Lloyd« z dne 11. oktobra. t. l.

Na eni in drugi strani se delegaciji v Pragi zavedata, da more priti do sporazuma samo za ceno težkih žrtev, ker se bitni ekonomski interesi obeh držav križajo v večih točkah.

Češkoslovaško poljedelstvo je zadnja leta trpelo radi velike krize in še danes njegova produkcija ni baš zavidna, da sploh ne omenjamo težkoč, v katerih se nahaja sladkorna produkcija, ki bodo gotovo odjeknile v celokupni poljedelski produkciji. Zato je razumljivo, da se pri takih prilikah kmetski element, ki predstavlja v češkoslovaški politiki jako silo, energično bori, da brani svoje interese proti inozemski konkurenci. Ako je kmetu uspelo, da zaščiti svoje proizvode z velikimi uvoznimi carinami, da si zagamči relativno prosperiteto, je umevno, da sedaj ni razpoložen za kako popuščanje. Na drugi strani pa je treba uvaževati interes Jugoslavije, da si zgradi svojo lastno industrijo, posebno v tekstilni branži, kjer je češkoslovaška konkurenca posebno občutljiva.

Da se dobi pojem o izmenjavi dobrin med obema državama, je treba preizkusiti statistiko njihove zunanje trgovine. To delo je malo oteženo, ker figurirajo v izkazu jugoslovanskega eksporta mnogi predmeti kot uvoženi v Avstrijo, v resnici pa so reeksportirani v Češkoslovaško. Isto velja tudi za mnoge izvozne predmete češkoslovaškega izvora.

Ako motrimo zunanjo trgovino Jugoslavije, vidimo, da raste češkoslovaški uvoz k nam v zadnjih treh letih v znatni meri!

	Celokupni izvoz	Uvoz iz Čsl. (v mil. Din)	Razmerje v %
1921	4122	843	20.4%
1922	6442	1278	19.8%
1923	8310	1538	18.5%
1924	8222	1630	20.0%
1925	8753	1554	17.8%
1926	7632	1427	18.7%
1927	7286	1309	19.2%

Češkoslovaška zavzema drugo mesto v zunanji trgovini Jugoslavije, a z avstrijskim reeksportom zavzema stalno prvo mesto. Največ se izvozi iz Češkoslovaške v našo državo tekstilij: za 426 mil. ČK napram skupnemu izvozu te branše za 555 mil. ČK, to je 60%, Jugoslavija pa izvozi v Češkoslovaško največ žitaric in živine v vrednosti 376 mil. ČK (za 239 mil. žitaric, a za 138 mil. živine). Tozadevni celokupni naš izvoz predstavlja 1586 mil. ČK, odpade torej na Češkoslovaško do 60%.

Različnost interesov, ki nastajajo radi navedenih činjenic, je že dolgo poznana in ravno ta pomeni najdelikatnejšo točko v programu trgovinskih pogajanj med Češkoslovaško in Jugoslavijo.

Zato bosta morale obe strani doprinesi precejšnje žrtve. Interesi različnih grup producentov se bodo morali podrediti občemu političnemu in ekonomskemu interesu obeh držav. Jugoslavija bo morala upoštevati industrijsko produkcijo Češkoslovaške, ta pa zopet uvaževati potrebe, ki nastajajo za našo državo kot zemljo izrazite agrarne produkcije.

Izmenjava dobrin med Češkoslovaško in Jugoslavijo je bila sledeča:

	Uvoz (v milijonih zl. frankov)	Izvoz	Razlika
1921	24	130	+ 106
1922	34	98	+ 64
1923	43	84	+ 41
1924	64	128	+ 64
1925	77	126	+ 49
1926	90	148	+ 58
1927	90	142	+ 52

Te številke dokazujejo, da tendira izmenjava dobrin med Češkoslovaško in Jugoslavijo k izvestni stabilizaciji. Uvoz in izvoz variirata po realnih potrebah obeh dežel; razlike se opazajo samo v

Jubilej dela.

Gospod Franc Mulaček, poslovodja ugledne firme I. C. Mayer v Ljubljani, praznuje te dni petdesetletnico svojega vstopa v navedeno firmo. Rojen 15. junija 1850, je vstopil v firmo I. C. Mayer v Ljubljani 16. oktobra 1878, pa je ostal v službi tega velikega trgovinskega podjetja nepretrgoma celih petdeset let. Ko te dni praznuje gospod Franc Mulaček petdesetletnico svojega marljivega in izbornega službovanja v krogu svojih številnih prijateljev in spoštovalcev, nam je prijetna prilika spominjati se tudi na tem mestu znamenitega jubilejnega praznika ter izrekat simpatičnemu slavljencu pristrčne in iskrene čestitke. Te naše čestitke spremljajo najboljše želje za srečno in vedro prihodnost. Gospod Franc Mulaček je odličen poznavalec svoje stroke, spoštovan strokovnjak, ki je na svojem mestu kot vodja podružnice s samostojnim delokrogom izvrstno izpolnjeval svoje mesto, pa uživa za službeno spoštovanje kot spreten poslovodja velikega trgovinskega podjetja. Gospod Franc Mulaček je ljubezniv in fin človek in vsestransko cenjen od svojih prijateljev in znancev. Sam marljiv in vzgleden mož dela, je posebno zaslužen, ker je vzgled celotno vrsto izvrstnega trgovskega naraščaja. Vsled dobre šole pri večšem mojstru in učitelju je trgovski podmladek njegove šole mogel uspešno udeleževati se tako kot trgovski sodelavci kakor kot samostojen trgovski gospodar. Gospod Franc Mulaček je odličen narodnjak. Zaveden in ponosen Slovenec od svoje mladosti, je ob času narodnega preporoda odlično sodeloval v slovenskem društvenem življenju ter je čislal član Sokola, v čigar vrste je vstopil že ob času ustanovitve Južnega Sokola. Zavednega Slovenca in odličnega trgovca naj Bog živi še mnoga zdrava leta!

IZPREMEMBE PRI UPORABLJANJU UGODNOSTI IZ OBČIH OPAZK K XV. DELU UVOZNE CARINSKE TARIFE.

Na podstavi člena 23. v predlogu zakona o obči carinski tarifi in po zaslišanju carinskega sveta je g. minister financ odločil, da se ukine poslednji stavek trinajstega odstavka, točke 3 v razpisu C. br. 39.200 z dne 9. septembra 1926 in da se vpiše namesto tega ukinitvega stavka nov stavek, ki se glasi:

»Če se kompletna instalacija ne more uvoziti v šestmesečnem roku od dne prve ekspedicije ali če se zbog pošiljanja transportov uvoz ne more izvršiti pri odobreni carinarnici, ima generalna direkcija carin pravico, na podstavi obrazloženih vlog podaljšati rok za uvoz največ še v treh presledkih po šest mesecev, odnosno odobriti za poedine transporte kompletnih instalacij uvoz tudi pri drugih carinarnicah; v tem primeru se predpiše v odločbi tudi način, kako naj se prizadete carinarnice med seboj obveščajo in razbremenjajo.«

periodah prosperitete ali pri porastu vzajemnih potreb.

Z ozirom na celokupnost češkoslovaške zunanje trgovine prikazuje izmenjava dobrin z Jugoslavijo sledeče proporcije:

	Uvoz	Izvoz
1921	1.64%	7.35%
1922	2.11%	4.33%
1923	2.72%	4.36%
1924	2.63%	4.84%
1925	2.85%	4.36%
1926	3.82%	5.40%
1927	3.27%	4.60%

Te številke pričajo istotako o progresivni stabilizaciji v izmenjavi dobrin. Porast nastane samo radi boljše ekonomske situacije, radi vpostavitve stalnosti v izmenjavi in radi porasta kupne sile konzumentov.

Zunanja trgovina Bolgarije.

Pred kratkim izdano poročilo o zunanji trgovini Bolgarije v mesecu avgustu nam omogoči pregled trgovine v prvih osmih mesecih. Zaključek je veliko neugodnejši kot istočasni zaključek let 1926 in 1927. Tu vidimo pregled zunanje trgovine v prvih osmih mesecih, najprvo v tisočih ton:

	1926	1927	1928
Uvoz	217.8	203.4	198.1
Izvoz	222.0	293.5	217.8

Seveda pa tone še ne odločajo. Vpliv na gospodarsko življenje se pozna bolj v vrednosti uvoza in izvoza.

	1926	1927	1928
	v milijonih levov		
Uvoz	3637.0	4026.8	4608.2
Izvoz	3288.3	3915.0	4044.8
Bilanca	- 348.7	- 111.8	- 563.4

Pasivnost prvih letošnjih osmih mesecev je torej večja kot pasivnost ostalih dveh let skupaj. Sicer se obojno trajno dviga, uvoz in izvoz, a prvi dosti bolj kot drugi. Uvoz letošnjih prvih 8 mesecev se je dvignil proti lanskemu letu za 14.4%, proti predlanskemu letu za 26.7%, izvoz pa za 3.3 oziroma za 23%.

Izvoz najvažnejših vrst v odnosnih mesecih let 1927 in 1928 je bil v tonah

	1927	1928
sledeči:		
Surovi tobak	15.622	16.759
Jajca	8.736	6.831
Koruza	111.819	35.892
Ječmen	40.722	24.124
Rožno olje	1.861	2.455
Pšenica	22.634	14.231
Ogrščica	—	39.064
Oglje	11.529	16.194

Navedeni seznam nam dvig in padec natančno označi. Nov izvozni predmet letošnjega leta je ogrščica; pridelek je bil dober in je omogočil precejšen izvoz.

Kakor zgoraj navedemo tudi tukaj vrednost, pri čemer se vsled višje cene vrsta nekoliko obrne in izpade to ter pride ono v vrsto (v milijonih levov):

	1927	1928
Surovi tobak	1175.3	1487.3
Jajca	482.2	369.9
Koruza	476.4	215.2
Ječmen	245.0	137.0
Janjče kože	144.9	126.5
Rožno olje	97.6	124.9
Ogrščica	—	390.0
Pšenica	180.7	112.5

Izvoz tobaka je narasel tako po teži kot glede vrednosti, vendar bolj po vrednosti. Jajca so glede teže in glede vrednosti nazadovala. Kalamiteta letošnjega koruznega pridelka nam je znana že iz več člankov. Nov pojav je nazadovanje v eksportu ječmena. Eksport rožnega olja je začel napredovati; po vojski so nasade vrtnic omejili in so gojili tam tobakovo rastlino, sedaj so se pa spričo dobrih prodajnih možnosti te kulture zopet oprijeli. Ogrščica je, kot rečeno, nekaj novega, pa je prinesla že zelo veliko dobička. Glede žitaric je treba omeniti zlasti trajno sušo; veliko so pričakovali, ker je v prvih mesecih pridelek dobro kazal, potem se je pa vse izjalovilo. Če bi ne bilo ogrščice, ki je dala v dveh mesecih julij in avgust okoli 390 milijonov levov, bi bila trgovska bilanca še brezprimerno slabša.

Po deželah namembe je bil eksport takole razdeljen: Tobak Nemčija, Poljska, Avstrija, Belgija, Italija itd. Jajca skoraj izključno Nemčija, Avstrija in Švica. Ogrščica Rumunija, Nemčija, Avstrija i. dr. Ječmen Nemčija, Belgija, Holandska i. dr. Pšenica Turčija in Grčija. Janjče kože in kozine Nemčija, Avstrija in Francija.

Letošnja suša je — kakor vidimo — povsod škodovala, ne samo pri nas v Srednji Evropi.

PROTI DVOJNEMU OBDAVČENJU V MEDNARODNEM ZRAČNEM PROMETU.

Mednarodna trgovska zbornica je predlagala razmotrivanja o sredstvih, ki naj omogočijo mednarodnemu zračnemu prometu predpravo onih posebnih pogojev, ki omogočijo tudi morskim transportom preprečenje dvojnega obdavčenja. 22. t. m. se bo na konferenci Zveze narodov o tem razpravljalo; predloge bo stavila Mednarodna trgovska zbornica.

PO SVETU.

V peščeni puščavi Karakum so odkrili bogata najdišča žvepla. Ta puščava se razprostira v nekdanjem Ruskem Turkestanu.

Izvoz nogavic iz Amerike je druga najvažnejša tekstilna ameriška eksportna postavka. Izvoz se zmeraj bolj dviga, kar je v prvi vrsti posledica večjega izvoza svilenih nogavic; lani v prvi polovici 3.600.000 dolarjev; letos 4.700.000.

Švedski vžigalični trust je pomnožil glavnico za 142 milijonov švedskih kron. Zadnji emisijski tečaj je znašal 525 odstotkov.

Srednjeevropski lesni kartel je importiral v letošnji polovici na Ogrsko za 64 milijonov pengö lesa. Vsled zvišane cene je pridobil pri 100.000 vagonih 18 milijonov pengö. Ceno stavbenega lesa so proti lani zvišali na dvakratno vsoto, kar pride v dobro zlasti češkoslovanskim in rumunskim lesnim industrijem.

Efektna borza v Sofiji, otvorjena 16. septembra t. l., posluje vsak teden trikrat, ob torkih, četrtek in sobotah.

Italijanska Bemberg d. d. v Milanu zvišuje delniško glavnicu od 24 na 30 milijonov lir.

V Avstriji hitijo z zgradbo novih sladkornih tovarn. Kakor povsod se hočejo tudi na tem polju osamosvojiti.

Z osnovno glavnicu 5 milijonov dolarjev so ustanovili ob sodelovanju nemške in ameriške glavnice hipotekarni kreditni zavod, ki bo dovoljeval dolgoročne kredite nemški srednji industriji in nemškimi poljedelskim obratom. Glavnica se more zvišati na petkratni sedanjí obseg.

Sanacija mlinškega koncerna Viktorja v Budimpešti, ki se je zrušil pred dvema letoma, je stala ogrsko vlado 120 milijard prejšnjih ogrskih kron.

American Bemberg Corp. hoče zvišati delniško glavnicu od 17.5 na 31.5 milijonov dolarjev. Promet družbe in povpraševanje po njenih izdelkih je tako veliko, da hočejo pričeti z zgradbo tretje tovarne, koje stroški so proračunjeni na 3.500.000 dolarjev.

Trgovski stiki med Rusi in Poljaki postajajo zmeraj bolj živahni. Sedaj kupujejo Rusi v velikih množinah tekstilno blago v Lodzu; naročila bodo obsegala milijone dolarjev.

Češkoslovaška je importirala v septembru za 1524 milijonov Kč blaga, eksportirala ga je za 1800 milijonov; bilančna aktivnost je padla na ca 200 milijonov Kč.

O Daimler-Benz se širijo razne govorice glede plačilnih težkoč. Družba naznanja, da je promet prvih letošnjih devet mesecev prekosil istočasni lanski promet ter da imajo tovarne dosti dela še za deset mesecev. Bančni dolgovi v znesku 7 milj. mark se razdelijo na deset bank, ki so z družbo v zvezi.

Šanghaj, veliko kitajsko trgovsko mesto, je štel pred vojsko 300.000 do 400.000 ljudi; sedaj jih šteje 2.726.000; 1.513.000 jih živi v kitajskem oddelku, 855.000 v mednarodnem, ostali pa v francoskem oddelku.

Potujoče razstave živine hoče prirediti naše poljedelsko ministrstvo po možnosti v vseh okrajih. Imele bodo oddelke za govedo, prašiče, koze, čebele in divjačino. S tem hočejo dvigniti umno kmetijstvo.

Poljedelsko ministrstvo bo nakupilo za 100.000 dinarjev lanenega semena v Litvi in ga bo razdelilo med kmete v osiješki oblasti in v Sremu.

Posojilo za nabavo železniškega materiala je po zatrdilih merodajnih nemških gospodarskih krogov zagotovljeno. Stahlwerke iščejo, kot smo že pisali, primeren kredit po 5% v Ameriki. Končni dogovor pa še ni sklenjen.

Angleška cementna industrija je sklenila dogovor o skupni ureditvi prodajnih cen. S tem dogovorom je končan dolgoletni boj za cene v angleški cementni industriji.

Državna agrarna banka na Poljskem bo zvišala temeljno glavnicu na 30 milijonov zlatov. Skupna bilančna vsota banke je znašala 1. septembra t. l. 602.700.000 zlatov.

Jesenski velesejem v Frankfurtu je bil pravkar zaključen. Po obsegu je prejšnje velesejme nadkrilil. Dobro je zaključil v gradbi strojev, pohištva in domače opreme, manj dobro pa v tekstilijah, usnju in čevljih.

Iz naših organizacij.

Razsodišni odbor pri Gremiju trgovcev Celje. Po § 8 pravil za razsodišni odbor pri Gremiju trgovcev Celje razglamo, da se je ta odbor dne 12. t. m. ustanovil za leto dni, kakor sledi: predsednik: trgovec g. Kramar Josip; predsednikov namestnik: trgovski nameščenelec g. Pibrove Rudolf; člani: trgovci gg. Leskovšek Franjo, Loibner Karl, Strupi Franc, Cerlini Drago in Diehl Robert ter člani: trgovski nameščenci gg. Iglar Kamilo, Slana Ferdinand, Munda Franc, Rojnik Rudolf in Bevc Miloš. V slučaju potrebe se mora iz teh gospodov sestaviti tako poravnalno poverjenišvo, obstoječe iz predsednika oziroma njegovega namestnika in dveh članov, od katerih mora biti eden trgovec in eden trgovski nameščenelec; kakor tudi razsodno poverjenišvo, ki pa sestoji iz predsednika oziroma njegovega namestnika in štirih članov, od katerih morata biti dva trgovca in dva trgovska nameščenca. — Gremij trgovcev Celje.

SLADKOR V ČEŠKOSLOVAŠKI.

S koncem septembra se je zaključila 10. povojna sladkorna kampanja v Češkoslovaški. Zaposlovala je 99 tovarn surovega sladkorja, 53 mešanih tovarn in 10 rafinerij; skupaj torej 162 tovarn. V prvi povojni kampanji 1917/18 je delalo 175 tovarn; od tedaj do letos so zgradili štiri nove tovarne, 17 obratov so pa opustili. V kampanji 1927/28 so napravili 12.531.634 stotov surovega sladkorja, za 2.117.739 ali 20,34% več kot v prejšnji kampanji. Doma so porabili 3.932.000 stotov sladkorja, za 6,31 odstotkov več kot leta 1926/27, a za 3,1 odstotka manj kot leta 1925/26. Eksportirali so 8.129.537 stotov sladkorja, za 1.046.000 stotov več kot v prejšnji kampanji; leta 1926/27 je znašal eksport 68 odstotkov skupne produkcije, leta 1927-1928 pa 64,8%.

GRŠKI TOBAK ZA AMERIČO IN AVSTRIJO.

Na podlagi poročil o letošnji kvalitativno in kvantitativno nenavadno slabem pridelku tobaka v Turčiji (za 20 milijonov oka manj kot lani!) se je zbudilo večje zanimanje za grški tobačni pridelek, ki je za ca 3.500.000 oka večji kot lani. V zadnjem času kupujejo v Solunu in makedonskih tobačnih središčih zastopniki ameriškega Tobacco Co in zastopniki avstrijskega tobačnega monopola večje množine tobaka, zlasti vrsto Ekaterini. Prvi so nakupili doslej 300.000 oka, zadnji 150.000. 1 oka = 1,278 kg.

Industrija.

Avstrijsko rudarstvo v letu 1927. Avstrijsko zvezno ministrstvo za trgovino in obrt priobčuje v »Mitteilungen über den österreichischen Bergbau« podatke v avstrijski rudarski produkciji v letu 1927. Poraba rudarskih gorivnih snovi v letu 1927 je znašala 8.762.000 ton, od katerih je bilo 5.601.000 ton importiranih. Od domače produkcije je prišlo samo 175.000 ton na črni premog. Napram prejšnjemu letu se je poraba dvignila za 571.000 ton ali za 7%. Na vsakega prebivalca je prišlo 1341 kg. Premogarstvo je zaposlovalo lani vsega skupaj 13.000 oseb. Povprečni čisti zaslužek delavca za posad (Schicht) je znašal v črnem premogarstvu 8,91 šilingov, v rjavem pa 9,55. — Dalje so producirali leta 1927 v Avstriji 15.986.000 met. stotov železne in manganove rude v vrednosti 12.200.000 šilingov; 1.279.000 stotov svinčene in cinkove rude v vrednosti 4.070.000 šilingov; 1.510.000 stotov bakrene rude v vrednosti 3.378.000 šilingov; 193.000 stotov žveplene rude v vrednosti 369.000 šilingov; 4721 stotov zlate rude v vrednosti 39.500 šilingov; 180.600 stotov surovega grafitu v vrednosti 647.000 šilingov. V avstrijskih solinah so dobavili 4.601.000 hl slanice z vsebino 1.454.000 stotov surove soli.

Dolžnost vsakega zavednega trgovca je, da pridobi vsaj enega naročnika na »Trgovski list«!

RAZNO.

Jesenjski semenj v Zagrebu se otvori brez vsakih formalnosti v četrtek, dne 18. t. m. ob 11. uri dopoldne in traja do 21. t. m. Uprava državnih železnic je dovolila posetnikom 50% popust na vseh železnica.

Izseljeniško gibanje meseca julija t. l. Po statistiki izseljeniškega komisarijata v Zagrebu se je izselilo iz naše kraljevine meseca julija t. l. v prekomorske države 1816 oseb, t. j. za 511 več kot meseca julija prejšnjega leta. Celokupno število izseljencev v času od 1. januarja do konca julija t. l. je za 465 oseb večje, kot je bilo število v istem času prejšnjega leta. Izselilo se je največ iz Hrvaške in Slavonije (854), nato največ iz Slovenije (297), iz Vojvodine (263), Dalmacije (215), iz Srbije (89), Bosne in Hercegovine (85) in Črne gore (13). Od teh je bilo 66% poljedelcev. Največ je odpotovalo v Kanado (855), v Zedinjene države (465), Argentino (238) itd. Meseca julija se je vrnilo v domovino vsega 641 oseb, a celokupno število ljudi, ki se je vrnilo od 1. januarja do konca julija t. l., znaša 2884 oseb, medtem ko se je v istem času prejšnjega leta vrnilo vsega 2377 oseb.

Seznam sejmov in razstav. Mednarodna trgovska zbornica v Parizu izdaja vsakih 6 mesecev publikacijo »Pregled vseh sejmov in razstav«, ki se imajo vršiti po celnem svetu. Publikacija daje trgovcem in industrijalcem potrebne informacije o sejmih in razstavah, ki se imajo vršiti v 51 državah v času od 1. julija 1928 do 31. maja 1929. Seznam vsebuje obširne podatke o razstavnih predmetih, tablice z označbo cen za razstavne prostore, dovoljene olajšave za prevoz blaga, število razstavljalcev, posetnikov, kupcev itd. v posameznih državah, kjer se prirejajo sejmi in razstave. Publikacija stane Din 25— in jo je mogoče naročiti pri »Nacionalnem odboru SHS, Medjunarodne Trgovačke Komore v Beogradu, Kolarčeva ulica 1/II.

Pooblastilo za razstavljalce vina na zagrebški razstavi od 18. do 21. oktobra 1928. Mestna občina zagrebška je dovolila 50% popust na mestni trošarini za vse razstavljalce, ki se bodo udeležili vinskega sejma in razstave, ki se vrši obenem z razstavo cvetja, sadja, povrtine, modno in reklamno revijo v okviru zagrebškega sejma od 18. do 21. oktobra. Za vina, ki se na razstavi ne bodo razpečala, se vrne trošarina ob izvozu vina iz Zagreba, če se ta izvrši najdalje v času 8 dni po zaključku sejma.

Zopet bombaž. Ameriški poljedelski urad je priobčil 8. t. m. cenitev o kondicijah ameriškega bombaža za 1. oktober in jih ceni na 54,4% proti 60,3% s septembrom t. l. in 54,2% 1. oktobra 1927. Skupni pridelek je cenjen na 13.993.000 bal, 1. septembra t. l. 14.439.000, 1. oktobra 1927 pa 12.678.000. V zadnjih petih letih je znašala produkcija povprečno 14.160.000 bal. — Mednarodni poljedelski urad v Rimu prinaša prvo uradno cenitev egiptške vlade o tamošnjem bombažu, in je cenjena bombaževa produkcija za 1. 1928/29 na 3.100.000 met. stotov, kar je 14 odstotkov več kot lanske produkcija, a za 4,7% pod povprečno produkcijo zadnjih petih let. Na hektar je pridelal isti kot lani in nekoliko nižji kot petletna povprečnost. Egipet ima na mednarodnem trgu bombaža že prav veliko vlogo.

Šmol-ova

„Gumitran“

mast za usnje

edino pravo sredstvo

za konzerviranje usnja

štrapačnih čevljev

„UNIO“, družba z o. z.

Maribor

Francija bo dajala Nemčiji denar. Charles Mitchell, predsednik newyorške National City banke, je po povratku iz Evrope povedal časnikarjem marsikaj zanimivega o bodočem kritju nemške potrebe na kapitalu. Dejal je, da bo prišla v bodoče bolj kot doslej Francija v pošte. Francija je pripravljena pomagati nemški industriji v njenih finančnih težkočah in bo postala tudi v splošnem važen kreditni vir za Nemčijo. Zlasti je Mitchell poudarjal, da bodo prizadevanja ameriških bankirjev za investiranje kapitala v Nemčijo, ko bo prišla prilika, zadela v bodoče bolj na konkurenco francoskih finančnikov kot pa angleških bank. Bistveni deli francoskega prebivalstva so prišli v zadnjem času do prepričanja, da je ustvaritve zvez z Nemčijo na industrijskem polju želeli največji izmeri.

Banka za ženske kliente. Zveza bank v Rotterdamu na Holandskem bo otvorila s 1. novembrom bančni oddelek, ki bo namenjen izključno le ženski klienteli in kjer bodo nastavljene samo ženske. Take »Ladies Departments« imajo v Ameriki že številne velebanke. Njih pravi namen je, da se pomaga ženskim klientom pri naložbi ter pri upravi njih premoženja. Te banke so se v Ameriki prav izbornobno obnesle. Rotterdamski oddelek bo vodila C. M. Meyers, ki je že 15 let prokuristka pri omenjeni zvezi.

Montecatini. Upravni svet družbe Montecatini je sklenil, da se bo družba pričela pečati s produkcijo umetne svi-

le. Zgradila bo v ta namen tovarno v Pallanzi ob Lago Maggiore, kjer bo proizvajala umetno svilo po azetadni metodi. Dalje je kupila družba na Holandskem veliko tovarno, kjer bo v veliki izmeri izdelovala amoniak.

Pospeševanje poljedelstva v Avstriji. V letošnjem avstrijskem proračunu je vstavljenih za pospeševanje poljedelstva 2.200.000 šilingov; 500.000 šilingov pride na pridelovanje krmil, 750.000 na gojitev rastlin, ostanek pa na kultivacijo nerodovitnih ali malo rodovitnih okrajev. Kot zaključek že več let trajajočega pospeševanja poljedelstva, o čemer je »Trgovski list« stalno poročal, označajo bistveni dvig pridelka v raznih panogah poljedelstva. Kakor pravijo poljedelski krogi, bodo dali tudi v bodočem letu isti znesek za pospeševanje poljedelstva in bo tako dana priložnost za nadaljno zvišanje pridelka. Avstrija je v tem oziru tako napredovala, da kljub goratemu značaju dežele in kljub Dunaju lahko sama krije svojo žitno potrebo, izvzemši pšenico. A tudi pšenični pridelek se množi od leta do leta in upajo, da bo ta kmalu zadoščal potrebam Avstrije. Zlasti veliko so začeli uporabljati v zadnjem času v Avstriji umetnih gnojil, o čemer je »Trgovski list« tudi že poročal.

Za jubilejno tekmovanje v pšenici in ovsu, razpisanem od češkoslovaškega ministrstva ob priliki desetletnega obstoja češkoslovaške republike, se je oglasilo 253 udeležnikov za pšenico in 308 za oves.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Gradbeno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 16. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 400 komadov varovalk za zavarovanje telefonskih naprav ter glede dobave medenine; do 19. oktobra t. l. glede dobave 2000 kg jeklene pocinkane žice; do 20. oktobra t. l. pa glede dobave 125 parov lesenih spojk za tračnice. — Mašinsko odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 22. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 120 kg železa za avtogenično varenje in 60 komadov Bourdonovih cevi za manometre. — Saobračajno - komercialno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 23. oktobra t. l. ponudbe glede dobave armatur za plinske cevi; do 30. oktobra t. l. pa glede dobave 40 m³ bukovih drv. (Predmetni pogoji so na vpogled pri posameznih odeljenjih.) — Delavnica državnih železnic v Mariboru sprejema do 26. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 750 m železnih cevi za parno kurjavo; do 27. oktobra t. l. glede dobave 50 kož za prehodne mehove; do 28. oktobra t. l. pa glede dobave 1800 m cevi za parno kurjavo. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 29. oktobra t. l. ponudbe glede dobave vodovodnih cevi. — Direkcija državnega rudnika v Kakanju sprejema do 31. oktobra t. l. ponudbe glede dobave raznega železa iz gumijevih cevi. — (Predmetni pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.) — Dne 18. oktobra t. l. se bo vršila pri Intendanturi Komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu ofertalna licitacija glede dobave 498.000 kg ovsa; dne 19. oktobra t. l. pa glede dobave 560.000 kg sena. (Pogoji so na vpogled pri omenjeni komandi.) — Dne 20. oktobra t. l. se bo vršila pri Inženjerskem odeljenju Savske divizijske oblasti v Zagrebu ofertalna licitacija glede instalacije elektrike na zgradbi vojašnice na Sušaku. (Pogoji so na vpogled pri omenjenem odeljenju.)

Dobave. Obče odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 18. oktobra t. l. ponudbe glede dobave jute za ribanje, mila, sveč, svinčenih zalivk, metelj, krtač za ribanje, kontenine in flanele. Mašinsko odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 19. oktobra t. l. ponudbe glede dobave desk. Saobračajno-komercialno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 26. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 500 komadov varnostnih stekel za električne svetilke. (Pogoji so na vpogled pri posameznih odeljenjih.) Delavnica državnih železnic v Mariboru sprejema do 22. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 2500 kg pisanih

cunj za čiščenje; do 23. oktobra t. l. glede dobave manesmanovih in plinskih cevi. Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 20. oktobra t. l. ponudbe glede oddaje 246 komadov starih pil v nasekovanje. Direkcija državnega rudnika v Vrtniku sprejema do 20. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 400 kg belih cunj za čiščenje strojev ter glede dobave hrastovega lesa. Direkcija državnih rudarskih preduzeč v Sarajevu sprejema do 23. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 95.000 komadov kapsul. Direkcija državne željezare Vreš-Majdan sprejema do 26. okt. t. l. ponudbe glede dobave 6000 kg riža in 4000 kg masti. (Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

Dobave. Mašinsko odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 23. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 1550 zavitkov brzinomerilnih trakov; do 24. oktobra t. l. glede dobave 200 kg glicerina; do 27. oktobra t. l. glede dobave 900 komadov ročajev za armature ter glede dobave 130 komadov dežnih plaščev. — Saobračajno-komercialno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 26. oktobra t. l. ponudbe glede dobave svetilnih armatur in raznih svetilk. (Predmetni pogoji so na vpogled pri posameznih odeljenjih.) — Direkcija državnih železnic v Subotici sprejema do 22. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 480 m³ peska za lokomotive. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 27. oktobra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave 500 komadov lopat za premog in 200 komadov ključavnic za vagone; dne 3. novembra t. l. glede dobave barv in barvnega materiala. — Dne 2. novembra t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odeljenje v Beogradu, glede dobave 14.000.000 komadov spojk; dne 3. novembra t. l. glede dobave belega papirja za pakovanje tobaka; dne 5. novembra t. l. pa glede dobave 128.000 kg belega kartona. — Dne 3. novembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 500 komadov lopat; dne 5. novembra t. l. glede dobave usnjenega materiala. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.) — Dne 18. oktobra t. l. se bo vršila pri Intendanturi Komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu ofertalna licitacija glede dobave mesa. (Pogoji so na vpogled pri omenjeni komandi.)

Prodaja. Dne 5. novembra t. l. se bo vršila pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu ofertalna licitacija glede prodaje 150 ton premoga. (Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

Ivan Hribar:

133

Moji spomini.

Na kar sem po vesteh, ki jih je vlada po oficijoznih listih priobčevali dala, pripravljen bil, to se je zgodilo. Dne 19. avgusta 1910 prišel je k meni v pisarno podžupan dr. Ivan Tavčar ter mi je izročil dekret deželnega predsedstva, ki me je obveščal, da cesar moje šeste izvolitve za župana ni potrdil. Dr. Tavčarju izročil sem takoj ključke od svoje pisalnice, potem sem se pa poslovil od magistratnega ravnatelja Ivana Vončina.

O dogodkih, ki so se kasneje vršili, govorim na drugem mestu. Tukaj pripominjam le, da se je vladni komisar vitez Laschan, ko si je moje uradovanje dodobrega ogledal, proti knjigovodji Trdinu in drugim magistratnim uradnikom večkrat pohvalno izrazil o meni. Slovenska ljudska stranka vložila je pri vladi po Ivanu Kregarju in Ivanu Štefetu nekoliko ovadb proti meni. Opozarjala sta z njimi na domnevne nepravilnosti mojega uradovanja. Te ovadbe je vladni komisar natančno preiskal ter se je prepričal, da so vse obdolžitve iz trte zvite. V tem smislu poročal je tudi vselej deželni vladi.

Da nisem bil potrjen za župana, pripisujejo si v zaslug Lina Kreuterjeva, nemški »Volksrat« in baron Schwarz. Slovenska ljudska stranka — ali bolje rečeno Sušteršičevci te stranke — delajo se sicer, ko da so zaradi okrnjenja občinske avtonomije užaljeni; v resnici pa si pripisujejo tudi delež na omenjeni zaslugi.

Če je to zaslug, ima je res vsak nekaj. Naj bodo srečni z njo: za Ljubljano so dosegli nekolikolen zastoj v razvoju in napredku. Zdi se mi pa vendar, da bi samo složno delovanje teh treh, odnosno štirih faktorjev ne bilo rodilo še željenega uspeha. Zato je bilo treba pomoči od zunaj.

Slučajno so mi kasneje prišle v roke vse niti, ki so se pletle okoli nepotrditve. Zaradi popolnosti in da se vidi, kako številna je bila gonja, ki je drvila za tem zajcem, pokazati jih hočem.

V Bosni bil sem v družbi odvetnika dr. Danila Dimovića udeležen pri neki lesni kupčiji. Glede te kupčije imel je konsorcij, v katerem sta poleg Dimovića in mene bila še tudi Šerifbeg Filipović iz Ključa in Fran Tomec iz Ljubljane, dne 19. septembra 1911 posvetovanje v Banji Luki, kjer stanujeta Dimovića mati in sestra. Ob tej priliki seznanil sem se z obema imenovanimi damama in sestra mi je pripovedovala, da hodi vsake počitnice za nekaj tednov k svojemu sorodniku dr. Binderju v Kamnik. Stara mati odvetnika Dimovića bila je namreč rojena Perhavičeva iz Ljubljane in tako je po dr. Binderjevi so-progi tudi Dimovića rodovina prišla v sorodstvo z le-tem.

Gospica Stana Dimovića, učiteljica v Banjiloki, pravila mi je, kako je k dr. Binderjevim večkrat zahajala Lina Kreuterjeva in kako se je tamkaj hvalila, da me je očrnjevala na Dunaju kot ilojalnega. Opozarjala da je tamkaj posebno na to, da so celo Rusi bili pri meni v Cerkljah. Lina Kreuterjeva mislila je tu očitno na grofa Vladimirja Aleksejeviča Bobrinskega, ki se je iz Bohinja, kjer je živel leta 1910. s svojo rodovino več tednov na počitnicah, pripeljal nekega dne k meni v Cerklje. Ogledal si je strmoški grad, ki ga je nameraval kupiti za svojega bratranca, multimilijonarja Alekseja Aleksejeviča Bobrinskega.

Dalje je Lina Kreuterjeva pripovedovala, da jo je pri njenem prizadevanju krepko podpiral nemški »Volksrat« s tem, da je potrjeval njene denunciacije, da nisem državi zvest. Pa tudi agitacija proti »Kranjski hranilnici«, glede katere je nemški »Volksrat« smatral za dokazano, da izvira od mene, se je izrabila proti potrditvi. Po tem pripovedovanju učiteljice

Stane Dimovića mi je bilo takoj jasno, zakaj je minister Haerdtl barona Schwegla tako debelo pogledal, ko je prišel k njemu posredovati za potrditev. Očividno mu ni bilo umevno, kako more on kot voditelj nemške stranke na Kranjskem, govoriti v prilog potrditve v tisti sapi, ko pritiska »Volksrat« z vso silo proti njej.

Prišel mi je v roke prepis obširnega poročila, katerega je nemški »Volksrat« v Ljubljani poslal na Dunaj nemškemu ministru rojaku. To poročilo je takšno, da se čita, ko spis urada, ki je poklican k soupravi države. Iz njega je z vso jasnostjo vidno, da je osrednja vlada to politično institucijo neznanega nemškega prebivalstva korenito slovenske kranjske dežele smatrala za poklicano sosvetovalko v upravnih zadevah. Dasi je to poročilo kot zgodovinski dokument jako važno, vendar je preobširno, da ga tu priobčim. Zato se omejim le na nekatere silno zanimive ugotovitve.

Ako se je dotlej poročnika Mayerja smatralo kot edinega krivca za krvoprelitje z dne 20. septembra 1908. leta, dajo neke besede iz »Volksratovega« poročila sklepati, da temu ni tako. »Volksrat« namreč piše: »Diesmal sollte es leider zu traurigen, allseits bedauerten Konsequenzen führen und schon vor 9. Uhr abends trat die von allen einsichtigen und ruhig urteilenden Leuten längst befürchtete blutige Katastrophe ein.« (Tokrat imelo je to privedi k žalostnim, vsestransko obžalovanim posledicam in že pred 9. uro zvečer nastopila je krvava katastrofa, ki so se je vsi uvideli v mirno sodeči ljudje že davno bali.) Ali iz teh besedi ne zveni neprevidno priznanje, da je poročnik Mayer ob svoji usodepolni odločbi stal pod gotovimi uplivi simpatizerjev nemškega »Volksrata«? Naj si bode le pod sugestijo v pogovoru mu prišeptane bojazni.

Z ostrimi besedami obsoja »Volksrat« deželnega predsednika barona Schwarza, ker ni dal proglasiti izjemnega stanja in pravi doslovno: »so konnte es auch geschehen, daß die beiden gefallenen Opfer mit ungeheuerem Pompe begraben wurden.« (Vsled tega je bilo tudi mogoče, da so obe padli žrtvi pokopali z neznansko svečanostjo.)

Dr. Ferdinand Eger, ki je spis podpisal kot predsednik »Volksrata«, bil bi torej želel, da se nedolžni žrtvi pokopljete kar na tistem kot dvoje zločincev.

Ako že to kaže vso predrznost nemškega »Volksrata«, prihaja pa v poročilu do neomiljenega izraza tudi brezmejna podlost, ki se zrcali v temle odstavku: »Der Umstand, daß die deutsche Bürgerschaft Laibach's, ohne auch nur die leiseste Veranlassung hiezu geboten zu haben, das Opfer eines planmäßig und in aller Ruhe vorbereiteten schändlichen Überfalls geworden ist und daß unmittelbar darauf derselbe Bürgermeister und dieselben Parteiführer, die dieses Attentat, dessen beliebige Verhinderung ganz in Ihren Händen lag, ruhig geschehen liessen, sofort, nachdem die sogenannte »Rache für Pettau« prompt vollzogen und den Deutschen der seit den letzten Reichsratswahlen offen in Aussicht gestellte Denkmalszettel in klirrender Münze verabreicht worden war, den gleichen exzedierenden Pöbel mit einem Fingerzeig mühelos wieder zur Ruhe brachten, läßt tief genug blicken. Er läßt uns mit niederdrückender Gewißheit erkennen, daß wir dem vom notorischen Deutschenhasse erfüllten und seine tiefgewurzelte feindseelige Stimmung gegen alle deutschen Regungen ganz unverhüllt zur Schau tragenden Bürgermeister Ivan Hribar, sowie seinen zum großen Teilen vom gleichem Geiste beseelten Genossen im Laibacher Rathause auf Gnade und Ungnade schonungslos überliefert sind.«

(Nemško ljubljansko meščanstvo postalo je, ne da

je dalo za to najmanjši povod, žrtev ostudnega napada, ki je bil pripravljen po načrtu in v vsem miru.

Isti župan in isti vodje stranke, ki so mirno dopustili, da se je izvršil ta atentat, ki bi ga bili lahko preprečili, so neposredno na to ravno tisto razgrajajočo sodrgo z migljajem prsta pomirili zopet brez truda takoj, ko je bila točno dovršena takoimenovana »osvela za Ptuj« in izročena Nemcem v žvenketajočem denarju spomenica, ki jim je bila od zadnjih državnoborskih volitev sem očitno obljubljena.

To omogoča globok upogled, ki nam s tlačečo gotovostjo daje spoznati, da smo brez prizanesljivosti na milost in nemilost izročeni županu Ivanu Hribarju, o katerem je znano, da je polen sovraštva do Nemcev, in ki svoje globoko ukoreninjeno sovražno nastojenje proti vsemu nemškemu gibanju čisto neprikrito kaže, kakor tudi njegovim tovarišem na ljubljanskem rotovžu, ki so navdahnjeni istega duha.)

Končno prosi »Volksrat«: »da unserer festen Überzeugung zufolge und auf Grund unserer genauen Kenntniss der Verhältnisse einzig und allein nur auf diesem Wege die Anbahnung halbwegs friedlicher Lebensbedingungen erwartet werden kann

a) um die Auflösung der derzeitigen Laibacher Gemeindevertretung, die so rasch als möglich durchzuführen wäre und

b) um die unverzügliche Übernahme der städtischen Polizeiverwaltung in die Hände des Staates.«

(ker je po našem trdnem prepričanju in na temelju našega natančnega znanja razmer edino in samo po tej poti mogoče priti do vsaj nekšnih mirnih življenskih pogojev, da se

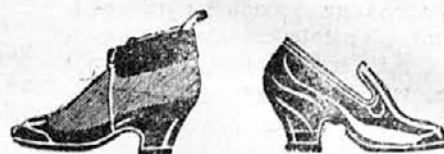
a) kar najhitreje mogoče razpusti sedanje ljubljansko občinsko zastopstvo in

b) brez odloga prevzame mestna policija v državno upravo.)

Nemški »Volksrat« bi si bil torej želel izjemnega stanja že zaradi tega, da se prepreči pijeteta do žrtev, ki jih je zakrivil brezmiseln fanatik v vrstah avstrijskega vojaštva. Poleg tega je imel pa toliko drzno čelo, da je mene dolžil, da sem nemire prouzročil in trpel zato, da se Nemcem maščujem, ker so nasprotovali moji izvolitvi za državnega poslanca. In kaj tacega si je upal zapisati v isti sapi, ko ptujski prepad na Slovence označuje z »die sogenannten Pettau Vorfälle« (takozvani ptujski dogodki).

Vladni krogi so nam Nemce označevali s »harmlose deutsche Bevölkerung Laibach's« (neškodljivo (pohlevno) nemško prebivalstvo ljubljansko). Zares: jasneje bi »Volksrat« ne bil mogel dokazati te pohlevnosti, ko s tem svojim »Berichtom« (poročilom). Pomislite: neznanatna, doseljena manjina, pomnožena z najzavrljivejšimi življi, ki so zatajili slovenske svoje matere, kliče nad podavljajočo večino avtohtonega deželnega prebivalstva izjemno stanje, da mu onemogoči pokazati plemenite nagibe svojega srca! Večjega cinizma si je težko misliti! Vsakemu, ki zna količkaj frezno soditi, mora biti iz tega jasno, kakšna miselnost je naše nemške sodeželane prevevala do Slovencev.

(Dalje prihodnjič.)

Snežni čevlji — Galoš

prvovrstnih svetovnih znamk prodaja na veliko

JOSIP MORAVEC

MARIBOR, Slovenska ulica 12

Zahtevajte ponudbo.

VELETRGOVINA
A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko

blago

raznovrstno žganje,

moko in deželne pri-

delke. — Raznovrstno

RUDNINSKO VODO

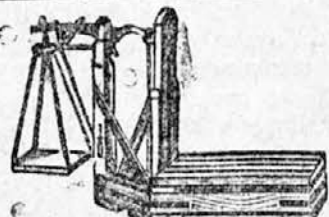
Lastna pražarna za

kavo in mlin za dišave

z električnim obratom.

Ceniki

na razpolago!

Karol Ussar

izdelovatelj tehnic

MARIBOR, Plinariška 17

ima v zalogi in popravlja vsakovrstne tehnice.

Avto genično varjenje!

Trgovci in industriji

TRGOVSKI

— LIST! —

se priporoča

za

oglašanje inseratov!

SLAVIJA

jugoslovanska

zavarovalna

banka d. d.

se priporoča za zavarovanje industrijskih, trgov-

skih in obrtnih podjetij proti požaru, vltomu in

tatvini, zakoniti dolžnosti jamstva, nezgo-

dam z avtomobili, poškodbam stekla i. t. d.

Zavarovanje življenja v raznih kombinacijah.

Centrala v Ljubljani. * * Podružnice po vsej Kraljevini.

LJUBLJANA - GREGORČIČEVA ULICA 23 - TEL. 2552

TISKARNA MERKUR

TRG.-IND.

D. D.

SE PRIPOROČA

ZA TISK VSAKOVRSNIH

TISKOVIN ZA TRGOVCE, OBRT-

NIKE, INDUSTRIJCE IN URADE.

LASTNA KNJIGOVEZNICA.

Pristni in pravi **Kavčičev** Pristni in pravi

Rastlinski želodčni liker

znan in preizkušen kot zanesljivo

domače zdravilo že nad 20 let,

izdeluje in dobavlja

EDINOLE

Rastlinska destilacija »FLORIAN«

(izdelovalec Edmund Kavčič)

družba z o. z. v Ljubljani

Gospodarska cesta št. 13 (Količej)

Vaša pristna steklenica je oprem-

ljena z originalnim podpisom:

Za pristnost jamči:

Edmund Kavčič

Vašje se ponaredb, ki se prodajajo

namesto pristnega

Kavčičevega »Floriana«!